



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Hieronymi Dandini Cæsenatis E Societate Iesv De Corpore
Animato Lib. VII.**

Dandini, Girolamo

Parisiis, 1611

XXXVI. De membri eiusdem motu ac sensu

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95641)

DE CEREBRI TEMPERIE

O v/u.

CAPVT XXXV.



Vz de neruis cerebro tūm anteriōri tūm posteriori alligatis disputatio esse solet, nūm ex hoc membro primūm erūpant, quamquā multiplex sit illorum soboles; in 3. lib. satis abundē fuit explicata. Itaque quatuor duntaxat, quæ de cerebro sunt, difficultates examinandæ supersunt. Prima est, quænam illius natura sit, quæ temperatio. Altera, quem vsūm in corpore habeat. Tertia, an dilatazione & compressione moueatur, vt cor. Quarta, an sentiat.

Atque inter omnes quidem video conuenire, innata temperatione frigidum illud & maximè humidum esse. Frigidum enim esse oportuit: tum vt spiritus, qui sensioni & motui famulaturus erat; temperaret calorem: tum ne calore nimio spiritus ascendens ex corde inflammaretur: quippe substantia est vt cumque pinguis magno per eque glutinosa; vt inde profecti nerui testatur, quos viscosos & tenaces esse oportuit. Tum verò quia in calido cerebro temerarij furibundiq; fuissent motus, ac deliræ sensiones, quales ferè phræneticorū sunt. Debit autem esse molle & humidum: tum propter sensiones, quæ in capite specierum aut spirituum impressione & susceptione vigent: nam & sensuum omnium organa humida sunt. Tum propter neruorum propagationem, quæ ex dura & consistenti materia nō fieret: nam & flexibiles neruos esse & spiritum ex cerebro transmissum promptè suscipere necesse fuit: Et cū cerebrum in supremo loco esse deberet; si duram accepisset substantiam, nimium omnino grauasset caput. Estque manifestum mollitudinis argumentum tot membranis tamque duro osse inclusum ac munitum à natura fuisse.

At si temperies tota per influentem & aduentitiam actua spectetur; permulti sunt, qui cū Aristotelem audiant in 2. libro de partibus cap. 7. probantem esse frigidum; tum ex tactu; tum argumento illo, quod terra & aqua sit eius substantia; & sanguine ferè careat; affirmantemque conditum in animalibus hoc membrum à natura fuisse, vt calorem cordis temperaret; actua quoque temperatione abundare illud frigore credāt. Præsertim cū in libro de principiis Hippocrates quoque sedem atque metropolim frigidi & glutinosi cerebrum appellat. Verūm hi affirmare solum voluerunt innatam temperiem frigidam esse; aut etiam influentem, antequam spiritus accedat à corde atque hoc Philosophi argumenta testantur. At vbi callidissimus accessit spiritus, plus sanè caloris habet, quàm frigoris. Nec pessimè Galenus pronuntiauerit in 8. de vsu partium lib. cap. 2. cerebrū tūm calidum esse, tum aère calidiore: hoc scilicet impuro aère; quem plurimis vaporibus frigidis permistum respiramus. Cū enim in eo membro plurimus contineatur spiritus immò amplissima vasa calido spiritu plena; fieri non potest, quin calefeat tantopere, vt calor frigiditate superet. Maximè quod membrum est, si non primū sentientis ac mouentis virtutis principiu, ad eas certè tanquam cordis vicarium exercēdas institutū; ille verò calorem suum opus absoluunt. Tum ex thoracē totoque

A corpore plurimus semper ad caput exhalat vapor, qui calorem augeat: adsuntque propugnacula frigida, mēbrana & cranium, quibus contrario circumiecto crescat calor. Adsunt exiguè quidem, sed plurimæ venæ, quæ cōtento sanguine calefaciant. Reque ipsa constat nimiam aëris alteriusve rei frigiditate capiti obesse plurimūm: animalibus; quibus friget caput, imbecillam operationē omnium hebetq; ac tardum ingenium esse: ac demum tangenti caput exterius calidum esse; vnde interiora quoque calorem colligas.

B Defluxiones enim illæ cōtinuæ ac frigidæ pituitæ, quæ distillant ex capite; somnus item & id genus alia, quæ ex cerebri frigore proficisci dicuntur; magnæ quidem humiditatis argumenta sunt: ac de altera qualitate solum ostendunt minus ibi caloris esse, quàm in corde ac cæteris membris, quæ tantam non habent frigiditatem innatam. Propterea namque vapores, qui ex calidioribus attolluntur mēbris in parte minus calida ex maximè humida; propter caloris inopiam humorisq; copiam densantur, grauescunt, & ad subiectas partes descendunt.

C Quod autem Aristoteles cerebrum ad calorem cordis refrigerandū positum fuisse dixit. Galenusque ad principatum neruorū, motus, ac sensus; in superioribus fuit disputatum; nuncq; satis hæc fuerit repetita sententia: cerebrum animalibus propterea fuisse insitum à natura, vt natiuo suo frigore spiritum à corde ascendentem præcalidum atq; ad sensum & motum minus opportunum temperaret atque ad sentiendum ac mouendum aptum efficeret: simulque neruos effunderet, quibus temperatus spiritus transmitteretur: essetque hoc membrū quasi cordis vicarium & in hoc duplici actionis genere excquendo sedulus ac fidelis adiutor.

DE MEMBRI EIVSDEM

motu ac sensu.

CAPVT XXXVI.



N verò systole ac diastole, compressio nis & dilatationis motu moueatur; quemadmodum cor, paucis respondendum cenfeo, moueri sanè. Namque detracto cranio conspicitur motus in animali viuo; atque in recens natis mollissima quoque ossa palpant. At anteriorem solam partem, non posteriorem. Habet enim prior amplissimos sinus, qui plurimum continent spiritum, eumque præcalidum ascendentem ex corde. Posterior & angustissimos continet sinus, & exiguum spiritum, eumq; à prioribus sinibus refrigeratum. Itaque cū is motus à calido instante atque humidum attollente proficiscatur (præsertim cū vitalem in cerebro virtutem motus principium & causam cogitare non liceat: nec vlli in eo sint villi, quibus à seipso dilatari & comprimi queat) in duobus prioribus sinibus erit motus; mitior & tardior, quàm in corde; quia minor calor: in tertio vix vllus, in quarto omninò nullus. Ex effectu etiā duci argumētū potest. Quippe interdū ita sese dilatat & attollit cerebrū, vt mēbrana durā attingat: interdū autē ab ea nō parū, distat, quemadmodū & in pericardio cor. Et quenam tandem fuerit alia causa, cur ampliozem illam atq; à cerebro remotam cranioque affixam natura fecerit, nisi vt attolli contentum cerebrum posset?

M iij

Obiectio
solutio.Innata
operatio
ne frigidū
esse et hu
midum.Actuata
operatio
ne calidū
esse.

Cerebri respiratio.

Denique non minus nec necessitate minori respirat cerebrum, quam cor: tumque ore, tum naribus suscipimus aërem & reddimus: tum vt non nihil spiritum cōtinens locus refrigeretur: tum vt odorum meatus dilatentur extremæque cerebri purgentur, & spiritus à prioribus contractis sinibus ad posteriores trudanur. Atqui vt dilatari thorax non potest, quin simul extendantur pulmones: ita & in capite euenit. Accedunt & ea, quæ ad sternutationem pertinent; de quibus Philosophus in 33. sect. problematum. Colligit enim sese tunc cerebrum & contrahit ad noxiæ rei exclusionem: quodque est in thorace tussis, & in ventre singultus, hoc in cerebro sternutamentum est. Naturalisque planè hic motus existit, non animalis. Neq. enim in nostra est potestates: neque vt nobis liberit, intenditur aut remittitur; sed sponte sua semper mouetur cerebrum.

Sternutatio.

Cerebri sensus ex- perit.

At sensum ego quidem certè in hoc mēbro nullum agnosco: nec agnouit Philosophus in 2. lib. de partibus cap. 7. & 10. & lib. 3. historia cap. 19. Immo nec Galenus; qui in primo. de symptomatum causis cap. vlt. cerebrum dixit, non vt esset sentiens organum, sed vt sentiendi organum vim præberet, fuisse conditum. Et libro tuium 3. organum non sentiens appellauit. Diximus hac de re pluribus in 3. lib. cum de neruorum origine disputaretur. Atque in promptu est experientia; qua vulneratū cerebrū duræ & acuto cōpressum ferro aut etiam diuisum, nihil sentire deprehenditur. Illaque ipsa ratio locum habet in cerebro, qua ossa, neruos, & pilos in tex. 79. lib. 1. de Anima, & text. 124. lib. 2. non sentire probauit Philosophus: quod eam non habeat qualitatum mediocritatē ac tēperationem, quam tactus præsertim postulat. Frigore namq. & humore nimium abundat cerebrum. Et cum inferiorū ac subiectarum partium exhalationes continenter excipiat, perpetuò nimium doleret, præter naturam ab illis affectum. Itaq. dolores, qui sæpè sentiuntur in capite, membranarum sunt, non substantiæ cerebri.

DE FACIEI PARTIBVS.

CAPVT XXXVII.

Faciei continentes partes antea cōmemorasse satis. Iam si rationem quæras, cur solius frontis cutis, non item reliqui corporis, sponte nostra moueatur: ego eam in superioribus respōdi; quoniam membrana carnosa illi subiecta carnis fibris neruorūq. ramulis adiectis vsque ad capillos musculosa est tota in reliquo corpore profus membrana. Cum præsertim tā firmiter adhæreat cuti, vt vnum videatur esse corpus ægreg. admodū separetur. Sed & frōtis duo musculi sunt frontē ac supercilia attolentes. Oculorum palpebræ membranæ existunt ad oculorum custodiam à pericranio ductæ, adiecta cuti membranæque carnosa. Inferior immobilis est; superior duo musculi mouent, vnus in maiori situs oculi angulo, alter in minori; ille attollit, hic deprimit palpebram: altero scilicet laxato & quiescente, dum contrahitur alter & operatur.

Frōtis.

Palpebra.

Nasus.

A fronte ad labia inter duos oculos ducitur nasus; quo animalia percipiunt odores. Medium profus faciei locum tenet, oblonga & prominētī figura. Tertia hæc est faciei pars à summa frōte ad

inum mentum, si faciei partes proportionē consentent. Substantiam partim ossæam ad medium ferè habet propter firmitatem, efformādoq. cavitatem partim cartilagineam reliquam; vt in odoratione, respiratione, ac purgatione cerebri dilatari & cōprimi atq. omnino moueri posset, faciliusq. emungi. Hi enim tres sunt præcipui vsus nasi. Frontis ossi ethmoidi & cribiformi quod in spōgium mollius desinit, adnascuntur cartilaginee: indeque ad nasi longitudinem bipartitam distinguntur; duabus formatis fistulis, quæ vocantur nares: tum quod, vt est in 2. de partibus cap. 10. geminis sensum organis natura gaudet: tum ne altera parte lesa ante causa quauis obstruata, pernecessaria animali operationes cessarent. Quod nares diuidit ac separat, cartilagineū septū est: externæ partes a se seu pinne vocantur, siue propter figuram & situm, siue quod mobiles sint, atq. vt alæ pinnae vè dilatentur & contrahantur. Ad has dilatandas à fronte perexigui duo extenduntur musculi: atque ad contrahendas duo alij à musculis labiorum accedunt.

B

Labium vtrumque sursum trahitur binis musculis à malo ortis deorsum totidem à mento profectis. Adestq. præter hos musculi alij, quem buccinatorum vocat, quod buccas circundans contrahat contractus, laxatusque laxet.

Labia.

C

Mentum maxillæ partē fecit Philosophus, cum in 1. de hist. cap. 11. duas maxillæ partes posuit, anteriore mentum, posteriorem mandibulam. Quod de inferiori maxilla verum est, quæ per se spectatur & sola moueatur, dū superior in fixa cranio immobilis manet: solo statuatili crocodillo excepto, qui, vt eodem in loco ca. 7. liq. Philosophus idem confirmat superiorem, non inferiorem mouet.

Mentum & mandib.

Tempora demum iugali osse temporaliq. musculo; Genæ hoc ipso & massere, mentum deniq. insertis, ipsi musculis constant.

Tempora.

DE OCYLI SITV, FIGVRA, & vnicis.

CAPVT XXXVIII.

Oculi sensuum organa consideranda supersunt, oculi, aures, lingua: de nato quippe odoratus instrumento dictum iam est, tactus autem organum vbique dispersum reperitur.

Oculi aspectus organum sunt, velut præclara microcosmi lumina: ab oculendo dicti, quod in re condita & alta cranij cavitare & sub palpebris lateant. Per has quasi fenestras anima & prospicit omnia & sese prodit: omnium namque affectuum indices sunt. Immo & vniuersi corporis habitū ex solis oculis cōiectare nos Hippocrates voluit. Sic enim habet in 6. Epidem. l. scct. 4. oculi vt valēt, ita & totum corpus editissimo loco & anteriori capitis parte positi sunt, vt prospiciat omnia anteriorum præsertim, quorsum moueatur animal, nam & nerui molles, quibus egebant illi, anteriori cerebri parte prodit. At profunda cavitare cōduntur tum vt spiritus vsiq. vsotia magis vnita: tum vt ipsi tutiores sint. Ad sunt nimirū obtegentes palpebræ, quæ si quid imminet dāni, clauduntur illico. Ad sūt & palpebris in fixa velut sepes cilia, quæ tum externos præsentiant incurfus, vt & in limacibus exporrecta cornua: tum non minimum conferant ad videndum. Ad sunt & supercilia, quæ in 2. de partibus

Oculi in diti.

Oculi in diti.

Oculi in diti.

Palpebra.

Palpebra.

Palpebra.